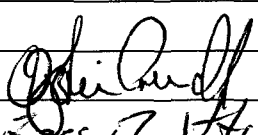
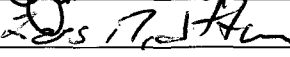

KSK-notat nr.: 58/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Gjuvsgrendi Kraftverk AS/Gjuvsgrendi kraftverk		
Fylke/kommune:	Buskerud/Nore og Uvdal		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Lars Midttun	Sign.:	
Dato:	26 MAI 2014		
Vår ref.:	NVE 200800899-28		

Søknad om tillatelse til bygging av Gjuvsgrendi kraftverk i Nore og Uvdal kommune, Buskerud fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering	18
NVEs konklusjon	26
Vedlegg	27

Sammendrag

Gjuvsgrendi Kraftverk AS søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Gjuvsgrendi kraftverk og etter energiloven til bygging og drift av Gjuvsgrendi kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden. Søknaden er behandlet samtidig med søknad om bygging av Eidsåa kraftverk lenger ned i vassdraget.

Det planlagte prosjektet ligger på vestsiden av Frygnefjorden i Nore og Uvdal kommune i Buskerud. Eidsåa renner fra Breidsetvatnet (861 moh.) og Røyetjønn (1013 moh.) ned til Frygnefjorden/Norefjorden (265 moh.). Eidsåa går igjennom et juvlandskap med stedvis kløftepreg.

Det søkes om å etablere inntak til kraftverket på kote 780 og herfra lede vannet i en 2620 meter lang nedgravd/nedsprengt rørgate til kraftstasjonen på kote 525. Kraftverket får en installert effekt på 2,85 MW og gjennomsnittlig årsproduksjon er estimert til 7,5 GWh. Kraftverket kobles til eksisterende nett via en 300 meter lang jordkabel.

Høringspartene er delt i synet på om det gis konsesjon til omsøkte prosjekt. Nore og Uvdal kommune er positive til tiltaket under gitte forutsetninger der det bl.a. må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold. Fylkesmannen anbefaler at konsesjonssøknaden avslås. Dette begrunnes med at inngrepet vil føre til over middels negativ effekt på biologisk mangfold, deriblant flere rødlistearter. Det blir også påpekt at store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av

sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse. Fylkeskommunen kjenner ikke til automatisk fredede kulturminner i området, men dersom det blir gitt konsesjon regner fylkeskommunen med at det skal gjennomføres arkeologiske registreringer iht. kulturminneloven § 9. Videre forutsetter fylkeskommunen at tiltaket vurderes etter vannforskriftens § 12. Nore Energi AS og EB Nett AS har enkelte kommentarer knyttet til deres ansvarsområder. Naturvernforbundet i Buskerud og FNF Buskerud uttaler seg til både Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk og går imot at det skal gis konsesjon til begge kraftverkene. De mener vassdraget ikke må bygges ut da prosjektet berører naturtyper som er vurdert som viktig og svært viktige, og at det er påvist en rekke fuktighetskrevenne rødlistearter av lav og moser på berørt elvestrekning. Av de to kraftverkene mener Naturvernforbundet og FNF at Eidsåa kraftverk vil være til størst skade og ulempe for naturen. Elvepadtermiljøet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging av kraftverkene i Eidsåa. Ifølge uttalelsene er Eidsåa beskrevet i elvepadleguider som noe av det flotteste man kan padle.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 7,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

De sentrale problemstillingene i denne saken er etter NVEs vurdering knyttet til hensynet til naturmangfoldet i Eidsåa. NVE legger avgjørende vekt på virkningene av kraftverket på et bekkekløftmiljø som har regional til nasjonal verdi (verdi 4). NVE vurderer bekkekløfter med verdi 4-6 til å være av høy verdi. NVE mener at bekkekløftsystemets arts mangfold og økologiske prosesser vil bli påvirket av en fraføring av vann. Innenfor bekkekløftmiljøet på utbyggingsstrekningen er det avgrenset fire naturtyper. Naturtypen gammel lauvskog (regional verdi) og naturtypen bjørkeskog med høgstauder (lokal verdi) kan slik vi ser det ivaretas gjennom vilkår i en ev. konsesjon. Prosjektet vil imidlertid få negative konsekvenser for naturtypen bekkekløft og bergvegg og naturtypen gammel barskog (begge regional verdi) som følge av hhv. kraftig redusert vannføring og fysiske inngrep. Innenfor naturtypene er det registrert rødlistearter som kan bli negativt berørt av prosjektet. Tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for og for flere rødlistede arter. En utbygging av Gjuvsgrendi kraftverk vil derfor være i strid med OEDs retningslinjer. Etter NVEs oppfatning vil tiltaket også være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter og økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

De sentrale problemstillingene i denne saken er etter NVEs vurdering knyttet til hensynet til naturmangfoldet i Eidsåa. NVE legger avgjørende vekt på virkningene av kraftverket på et bekkekløftmiljø som har regional til nasjonal verdi (verdi 4). NVE vurderer bekkekløfter med verdi 4-6 til å være av høy verdi. NVE mener at bekkekløftsystemets arts mangfold og økologiske prosesser vil bli påvirket av en fraføring av vann. Innenfor bekkekløftmiljøet på utbyggingsstrekningen er det avgrenset fire naturtyper. Naturtypen gammel lauvskog (regional verdi) kan slik vi ser det ivaretas gjennom vilkår i en ev. konsesjon. Prosjektet vil imidlertid få negative konsekvenser for naturtypen bekkekløft og bergvegg og naturtypen gammel barskog (begge regional verdi) som følge av hhv. kraftig redusert vannføring og fysiske inngrep. Innenfor naturtypene er det registrert rødlistearter som

kan bli negativt berørt av prosjektet. Tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for og for flere rødlistede arter. En utbygging av Gjuvsgrendi kraftverk vil derfor være i strid med OEDs retningslinjer. Etter NVEs oppfatning vil tiltaket også være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter og økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Eidsåa er attraktiv for elvepadlere og en utbygging uten ytterligere avbøtende tiltak vil føre til negative konsekvenser for padleinteressene. NVE forstår uttalelsene fra padlemiljøet slik at strekningen som berøres av Eidsåa kraftverk har større verdi for padlemiljøet enn strekningen som berøres av Gjuvsgrendi kraftverk. NVE legger dette til grunn i den samlede vurderingen av tiltaket.

Etablering av rørgaten vil etter NVEs vurdering være anleggsteknisk krevende da terrenget er svært sidebratt på lengre strekninger. Dette kan få negative konsekvenser for landskapet ved at veien blir langt bredere enn det som er skissert og at masser forsvinner utenfor veien og legger seg i terrenget ned mot Eidsåa. Det vil være krevende å hente opp disse massene i etterkant for å rette opp eventuelle skader. De tekniske utfordringene og landskapsmessige virkningene som følge av etablering av rørgaten er vesentlig moment i NVE helhetsvurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket.

NVE mener at de negative konsekvensene for bekkekløftsystemet av regional til nasjonal verdi og de anleggstekniske utfordringene som er forbundet med etablering av rørgaten er nok til å avgjøre konsesjonsspørsmålet, og at produksjonen i kraftverket ikke står i forhold til de negative virkningene.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Gjuvsgrendi kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og NVE avslår derfor søknaden fra Gjuvsgrendi Kraftverk AS om tillatelse til bygging av Gjuvsgrendi kraftverk.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Gjuvsgrendi Kraftverk AS (SUS), datert 12.10.2010:

"Gjuvsgrendi Kraftverk AS (SUS), ynskjer å nytte deler av vassfallet i Eidsåi, i Nore og Uvdal kommune i Buskerud fylke, og søker med dette om fylgjande løyve:

1. *Etter vassressurslova, jf. §8, om løyve til:*
 - *å bygge Gjuvsgrendi Kraftverk*
2. *Etter energilova om løyve til:*
 - *bygging og drift av Gjuvsgrendi Kraftverk, med tilhøyrande koblingsanlegg og kraftlinjer som omtala i søknaden. Områdekonsesjonær er Nore Energi AS. Det er teke opp tingingar med Nore Energi om tilkopling til lokal 22 kV linje. Ein vil også søkje eit samarbeid om drift av høgspenningsanlegget i kraftstasjonen.*

Nødvendige opplysningar om tiltaket går fram av vedlagde utgrei ing. Vi ber om ei snarleg behandling av søknaden. "

Gjuvsgrendi kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

Gjuvsgrendi kraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ Ev. alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	30,2
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	22,3
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	23
Middelvannføring	m ³ /s	0,7
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,045
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,060
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,030
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	780
Avløp	moh.	525
Lengde på berørt elvestrekning	m	3200
Brutto fallhøyde	m	255
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,56
Slukeevne, maks	m ³ /s	1,4
Slukeevne, min	m ³ /s	0,070
Tilløpsrør, diameter	mm	900
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2620
Installert effekt, maks	MW	2,85
Brukstid	timer	2636
MAGASIN		
Magasinvolym	mill. m ³	0,002
HRV	moh.	780
LRV	moh.	780
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,0
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	5,5

Produksjon, årlig middel	GWh	7,5
--------------------------	-----	-----

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	27,1
Utbyggingspris	kr/kWh	3,6

Gjuvsgrendi kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	3,2 MVA
Spennning	0,99 kV

TRANSFORMATOR

Ytelse	3,4 MVA
Omsetning	0,99/22 kV

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	0,3 km
Nominell spenning	22 kV
Luftlinje el. jordkabel	Jordkabel

Om søker

Gjuvsgrendi Kraftverk AS skal stiftes av grunneierne som har som formål å utnytte naturressursene i Eidsåa ved å produsere kraft. Ifølge konsesjonssøknaden består rettighetshaverne av Hanne Beate Espelid, Ole Knut Lappegaard, Knut Olav Nerigård, Jan Egil Østlid og Lars Fullu.

Beskrivelse av området

Det planlagte prosjektet ligger på vestsiden av Frygnefjorden i Nore og Uvdal kommune i Buskerud. Planområdet ligger ca. 16 km sørvest for kommunesenteret i Rødberg og ca. 79 km nord for Kongsberg. Nedbørfeltet grenser til Tinn kommune i sørvest.

Eidsåa renner fra Breidsetvatnet (861 moh.) og Røyetjønn (1013 moh.) ned til Frygnefjorden/Norefjorden (265 moh.). Eidsåa går igjennom et juvlandskap med stedvis kløftepreg. I øvre del opp mot fjellet er kløfta dyp. Flere bekker munner ut i Eidsåa fra dalsidene. Ved planlagt inntaksplassering og lenger opp i elvedalen renner Eidsåa relativt åpent i terrenget. Fra inntaket og nedover på utbyggingsstrekningen blir bekkejuvet til Eidsåa dypere og smalere etter hvert, med svært bratte lisider ned mot elva og med flere sidekløfter som kommer ned fra sør. Eidsåa renner i stryk med mindre fosser på berørt elvestrekning. Jordsmonnet er tynt og det er mye synlig fjell i dagen. På strekningen ned mot kraftstasjonen renner Eidsåa i en utpreget bekkekløft der elva har skåret seg ned i terrenget og er lite tilgjengelig.

På nordsiden av Eidsåa er planområdet preget av inngrep fra landbruk, veibygging og hogst. Det er etablert en kommunal vei opp til Gjuvsgrendi og denne fortsetter som en privat vei forbi inntaket til det omsøkte kraftverket. Det er også bygd en skogsbilvei på sørsiden av Eidsåa ved øvre del av berørt elvestrekning. Elvestrekningen som berøres av planene fremstår som uberørt av tekniske inngrep.

NVE vil bemerke at øvre del av nedbørfeltet synes å være overført mot Holmevatnet og Veasvassåi i Uvdal. NVE kan ikke se at dette er kommentert i konsesjonssøknaden. Forholdene er imidlertid omtalt i søknaden om Eidsåa kraftverk. NVE vet ikke om søker har tatt høyde for denne overføringen i deres

produksjonsberegninger. I den videre vurderingen legger vi til grunn at denne overføringen forblir uendret også etter en ev. konsesjon til Gjuvsgrendi kraftverk.

Teknisk plan

I det følgende vil vi kort presentere et sammendrag av de tekniske planene for kraftverket.

Inntak

Omsøkt inntaksplassering er tenkt med overløp på kote 780. Det skal etter planene bygges en bua betongdam med delvis steinplastring på luftsiden. Denne blir omtrent 3 meter høy og 12 meter bred. Dammen vil demme ned et areal på 250 m².

Rørgate

Fra inntaket ledes vannet i en 2620 meter lang nedgravd/nedsprengt rørgate (900 mm) til kraftstasjonen. Rørgaten skal etableres langs eksisterende privat vei på øvre ¾ av traseen. Veien skal benyttes som anleggsvei i byggeperioden. Bredden på rørgatetraseen er imidlertid ikke oppgitt for dette partiet. I nedre del krysser rørgatetraseen innmark og noe igjengrodd beitemark før den går ned en bratt helning til kraftstasjonen. På dette partiet er nødvendig trasebredde oppgitt til 15-20 meter. I det bratte partiet må rørgaten ifølge søker forankres i lengderetningen ved hjelp av nedgravde betongfundament og strekkfaste skjøter nedstrøms fundament.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert på kote 525 der terrenget flater noe ut. Stasjonen blir liggende nede i den markante bekkekløfta og tett på vassdraget. Søker skriver at nøyaktig høyde på stasjonen må vurderes gjennom detaljplangodkjenningen slik at man sikrer seg mot skader som følge av flom. Kraftstasjonen blir ca. 90 m² og det anlegges en oppstillingsplass på rundt 200 m². Stasjonen installeres med en peltonturbin med en største slukeevne på 1,4 m³/s, mens minste driftsvannføring er oppgitt til 70 l/s.

Nettilknytning

For å tilknytte kraftverket til eksisterende 22 kV linje er det planlagt å legge en 300 meter lang jordkabel fram tilknytningspunktet ved Sønstegard. Kabelen legges i grøften sammen med trykkrør og ny adkomstvei til stasjonen. Det er ikke kapasitet i eksisterende linje som går til Gjuvsgrendi og denne må derfor forsterkes ved bygging av kraftverket. Søker skriver at områdekonsesjonær er positiv til en slik oppgradering og til å bygge høyspentlinjen videre oppover i dalen til hyttene oppstrøms inntaket.

Det er ikke kapasitet i eksisterende nett for innmating av all kraften fra omsøkte Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk. Områdekonsesjonær opplyser i deres uttalelse at de prøver å få lagt til rette for bygging av ny 132/22 kV transformering ved Norefjord inn til eksisterende 132 kV linjer for å avlaste nåværende nettanlegg og legge til rette for ny produksjon. En slik løsning kan gi tilstrekkelig kapasitet i nettet for omsøkt produksjon.

Veier

For adkomst til inntaket skal det bygges en kort avstikker (ca. 10 meter) fra eksisterende vei. For adkomst til kraftstasjonen var det opprinnelig planlagt å etablere en 200 meter lang vei fra Sønstegard og ned til stasjonen. Veibredde var oppgitt til 4 meter. Terrenget ned til kraftstasjonen er svært bratt og NVEs befaring viste at det vil være krevende å etablere adkomstvei. Etter befaringen har søker sendt

nye tegninger som i større grad viser hvordan adkomstveien skal plasseres i terrenget. Tegningene viser at det må etableres en skjæring langs deler av veien og at terrenget må fylles ut på enkelte partier.

Massetak og deponi

Ifølge søknaden vil det ikke være behov for massetak eller deponi.

Arealbruk

En utbygging vil ifølge søknaden gi et samlet arealbeslag på 37 dekar i anleggsfasen. Dette reduseres til 10,7 dekar i driftsfasen. Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig trasebredde på 12 meter i anleggsfasen. Søker skriver at trasebredde blir på 15-20 meter på nedre del. Utover vannveien vil inntaket ta i bruk et areal på 1 dekar, kraftstasjonen med utløpskanal 1 dekar og veier og linjetilknytning vil samlet ta i bruk 3 dekar i anleggsfasen.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Ifølge Nore og Uvdal kommune så ligger størsteparten av området i godkjent kommuneplan som landbruk-, natur- og friluftslivsområde (LNF) der det ikke er tillatt med annen bebyggelse enn den som er knyttet til stedbunden næring. Deler ligger som LNF-området med spredt boligbygging. NVE vil bemerke at dersom det gis konsesjon må søker avklare forholdet til kommuneplanen direkte med Nore og Uvdal kommune.

Samlet plan (SP)

Gjuvsgrendi kraftverk kommer ikke i konflikt med noen aktuelle prosjekter i Samlet plan. En overføring av en del av nedbørfeltet til de omsøkte kraftverkene inngikk i et SP-prosjekt som gikk ut på å overføre vann til Uvdal I. Dette prosjektet ble plassert i kategori I i St.meld. nr. 63 (1984-85). Det er søkt om konsesjon for denne overføringen, men dette er blitt avslått.

I 2008 ble det gitt konsesjon til Deveggåe kraftverk, som utnytter andre delfelt som inngikk i SP-prosjektet med overføringer til Uvdal I. Derfor er dette SP-prosjektet ikke aktuelt.

Verneplan for vassdrag

Eidsåa er ikke vernet i verneplan for vassdrag. Nedbørfeltet grenser imidlertid mot verna vassdrag; Austbygdåi i vest (Verneplan II) og Skjerva i sør (Verneplan IV).

Inngrepsfrie områder (INON)

Gjuvsgrendi kraftverk vil ikke redusere inngrepsfrie områder.

Nasjonale laksevassdrag

Prosjektet berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Verken kommunen eller fylket har utarbeidet lokale eller regionale planer for småkraftverk.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse sammen med søknaden om å bygge Eidsåa kraftverk lenger ned samme vassdrag. NVE var på befaring i området den 23.08.2011 sammen med representanter for søkeren, berørte grunneiere, Nore og Uvdal kommune, Nore Energi og Fylkesmannen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og på NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Nore og Uvdal kommune er positive til en utbygging, men mener det må settes visse vilkår i konsesjonen. Det må settes krav til arbeidet som gjør at inngrepene blir minst mulig synlig i landskapet både i anleggs- og driftsfasen. Videre mener kommunen at det må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold og verneverdier. Kommunen mener det er viktig at søkers forslag til avbøtende tiltak følges opp i den videre prosessen og de legger til at arbeid som berører/stenger veien inn mot Breiset gjøres tidsbegrenset, unngår utfartstider og varsles i god tid.

Fylkesmannen i Buskerud (FM) anbefaler at konsesjonssøknaden avslås. Dette begrunnes med at Gjuvsgrendi kraftverk vil redusere vannføringen i store deler av året. Etter FM's vurdering vil inngrepet føre til over middels negativ effekt på biologisk mangfold, deriblant flere rødlistearter. FM skriver at Eidsåa har verdi som et intakt vassdrag med gradient fra dalbunnen til fjellet. Videre er store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse.

Buskerud fylkeskommune kjenner ikke til automatisk fredede kulturminner i området, men dersom det blir gitt konsesjon regner fylkeskommunen med at det skal gjennomføres arkeologiske registreringer iht. kulturminneloven § 9. Fylkeskommunen ber NVE om at forvaltningsplanen for vannregion Vest-Viken og føringer fra vannforskriften blir lagt til grunn ved vurdering av søknaden. I dette ligger det en klar forventning om at den økologiske og kjemiske tilstanden i Eidsåa ikke blir dårligere som følge av tiltaket. Det forutsettes også at tiltaket blir vurdert i forhold til vannforskriftens § 12 om ny aktivitet og nye inngrep.

Nore Energi AS er områdekonsesjonær og anbefaler at det gis konsesjon til prosjektet. De uttaler at det er kapasitet i nettet på gitte vilkår og under gitte forutsetninger, herunder om konsesjon gis til Øktodden eller ikke. Nore Energi mener det ikke bør gis anleggskonsesjon, men at elektrisk konsesjon løses gjennom områdekonsesjonæren. Søker må ifølge Nore Energi ta høyde for anleggsbidrag og tekniske vilkår for anlegget. Som avbøtende tiltak foreslås vilkår om stetsevarende fritt rør for elektrisk kabel og måling/samband for områdekonsesjonær på Gjuvsgrendi kraftverk. Nore Energi mener NVE kan bidra til lokal forsyningssikkerhet og beredskap ved å sette krav til mulighet for øydrift av anlegget..

EB Nett AS skriver at det allerede er overskudd av produksjon i nettet i perioder med lettlast, og at Gjuvsgrendi kraftverk vil produsere for fullt i disse periodene (mai-september). EB Nett mener derfor at søker må påregne og redusere produksjonen i de periodene av året hvor belastningen overstiger kapasitetsgrensen på transformatorene i Nore 1. Det opplyses om at det er igangsatt en utredning for å vurdere innmating på 22 kV nettet og derav en utvidelse av kapasiteten.

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) er primært imot at det skal gis konsesjon til Gjuvsgrendi kraftverk. Av de omsøkte prosjektene i vassdraget er det Eidsåa kraftverk som vil være til størst skade og ulempe for naturen. NIB skriver at både FNF og SRN i hhv. 2002 og 2003 sendte innspill om vern av Eidsåa i forbindelse med supplering av verneplan. Naturvernforbundet mener sumvirkningen for dette vassdraget ikke er tilstrekkelig vurdert, og de mener det er uheldig å gi utbyggingstillatelser innenfor kartfestede naturtyper som er vurdert som viktige (B) og svært viktige (A). De understreker at det er påvist en rekke rødlistede arter og skriver at rekke lav og mosearter er avhengige av stabilt fuktig livsmiljø. NIB mener vassdraget ikke må bygges ut når konsesjonssøknaden inneholder en vurdering som tilsier middels til sterkt negativ konsekvens for biologisk mangfold og verneinteresser.

Forum for natur og friluftsliv i Buskerud (FNF) uttaler at de støtter uttalelsen fra Naturvernforbundet, og de er derfor imot prosjektet.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Gjuvsgrendi Kraftverk AS har i brev av 29.04.2011 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

Nore og Uvdal kommune:

- 1. Området brukes i liten grad som turområde av allmennheten. Veien gjennom området er tilførselsveg til hyttefelt og utfartsområde i Breiset.*
- 2. Nore og Uvdal kommune har tidligere gitt positive signal til utnytting av kraftpotensialet i kommunen. Dette er viktig som tilleggsnæring i landbruket, for å opprettholde bosetting og som et bidrag til fornybar energi. Vi vil også her signalisere at vi er positive til gjennomføring av tiltaket.*
- 3. Det må settes krav til arbeidet som gjør at inngrepene blir minst mulig synlige i landskapet både under byggefasen og ved avslutning av byggearbeidene. Det må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold og verneverdier.*
- 4. I søknaden nevnes en rekke forslag til avbøtende tiltak som det er viktig at følges opp gjennom den videre prosessen. I tillegg til foreslåtte tiltak, vil det være viktig at arbeid som berører/ stenger veien inn mot Breiset gjøres tidsbegrenset, unngår utfartstider og varsles i god tid.*

Gjuvsgrendi kraftverk (GK):

- 1. Ok*
- 2. Vi er takknemmelige for den positive innstillingen til prosjektet etter omsøkt løsning. Videre ønsker vi å legge til at NMK-utvalget i Nore og Uvdal kommune gikk enstemmig inn for prosjektet etter befaring av prosjektområdet og møte på kommunehuset 27. januar 2011.*
- 3. Tiltakshaver har, som eier og bruker av området, planlagt prosjektet i detalj ut i fra de kvalitetene som ligger i vassdraget. Vi mener de avbøtende tiltakene det er lagt opp til er i samsvar med de påviste naturkvalitetene som ligger der.*
- 4. Etter et eventuelt positivt konsesjonsvedtak vil tiltakshaver legge opp til at planlegging av anleggsperiode foregår i samråd veilaget til Breisetveien som også tiltakshaver er en del av.*

Fylkesmannen i Buskerud, Miljøvernavdelingen:

1. *Gjuvsgrendi Kraftverk søker om å regulere Eidsåa i Nore og Uvdal til kraftproduksjon*
2. *Fylkesmannen viser også til at store deler av vassdragene i kommunen allerede er utbygd, og tatt i bruk til produksjon av vannkraft. Det er derfor viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse.*
3. *Det var derfor ikke mulig å få undersøkt forholdene i selve kløfta*
4. *Her er det også et ganske rikt ospeholt med funn av vedboende sopp som står på rødlista.*
5. *Det er opplyst at en rovfugl art som står på rødlista hekker i nærområdet til utbyggingsområdet Fylkesmannen vil derfor fraråde at Eidsåa blir utbygd til vannkraftproduksjon, og anbefaler at søknaden ikke imøtekommes.*
6. *Når det gjelder naturtyper vil den gamle barskogen sør for Sønstegard kunne gå tapt ved bygging av kraftstasjonen.*
7. *Generelt har området i følge den naturfaglige rapporten, kvaliteter knytta til både fuktig høyproduktiv granskog i bekkekløft. Det er også relativt rik lågurt granskog med potensial for jordboende sopp, samt store mengder død ved. Dette er det for øvrig det mest kompakte granskogspartiet langs indre deler av Eidsåas bekkekløftlandskap.*
8. *Det er ørret i Eidsåa. Dette er både stasjonær ørret og fisk som har opprinnelse i vatn lenger oppe i vassdraget. Redusert vannføring mellom inntak og utløp fra kraftstasjon vil føre til mindre vanndekket areal, og redusert biologisk produksjon i elva. Dette vil igjen redusere forholdene for fisk i elva*
9. *Rapporten er også noe mangelfull i forhold til vurdering av artsmangfoldet på enkelte strekninger i bekkekløfta.*
10. *Lokalt vil landskapet bli negativt påvirket ved bortfall av vann i enkelte juv og mindre fossestryk. Også terrenginngrep i forbindelse med bygging av selve kraftstasjon vil påvirke området negativt.*
11. *Den økologiske tilstanden i elveløpet, i forhold til vannforskriftens krav, er vurdert å være fra god til meget god. I øvre deler av nedslagsfeltet er det noe påvirkning av sur nedbør. Her har det imidlertid pågått kalking med statlige midler for å bedre vannkvaliteten i en periode på over 20 år.*

Gjuvsgrendi kraftverk (GK):

Flere av innspillene berører biologisk mangfold. Det kan sies at rapportene om biologisk mangfold er utført av noen av Norges grundigste og kompetente biologer til arbeidet. Fylkesmannen har selv benyttet Biofokus i sitt arbeid med bekkekløftrapportene. Vår oppfatning er at flere av høringsuttalelsene fra Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen ser ut til å bære preg av hastverksarbeid og for lite gjennomarbeidet. Dette synes vi er skuffende siden vi som grunneiere har brukt flere måneder i arbeidet på utarbeidelse av disse. Vi tror også Fylkesmannen hadde fått mer inngående kjennskap til påstandene som her blir lagt opp til gjennom en befaringsprosjektområdet.

1. *Vi ønsker å presisere at Gjuvsgrenda kraftverk er planlagt som et elvekraftverk, som vil kjøre på tilgjengelig tilsig, og ikke et kraftverk med reguleringskapasitet som vil gi konsekvenser for miljø utover planlagt utnyttet elvestreng.*
2. *Tiltakshaver vil oppfordre Fylkesmannen sin miljøvernavdeling til å se nærmere på prosjektet ettersom det kan virke som Gjuvsgrendi kraftverk her blir sammenlignet med tidligere store*

kraftutbygginger med en helt annen inngrepsdimensjon. I tillegg er det også viktig å opplyse at store deler av kommunen, deriblant mindre vassdrag, ligger inne i verneplaner som ikke vil tillate en tilsvarende ressursutnyttelse for prosjekt som her blir omsøkt.

- 3. Dette medfører ikke riktighet. Det som er beskrevet i miljørapporten om kløfta er: "Likevel kan det være viktige arter av mose og lav som er oversett særlig på utilgjengelige bergvegger, uten at vurderingen av potensialet vil bli endret av den grunn."*
- 4. Dette ospesholtet går klar av tiltaket og ospesholtet er i tillegg gammel beite/slåttemark som står for tur for å ryddes for å ta tilbake den gamle kulturmarka på Ramsrud. Her er det planlagt å ha geiter på beiting for å beholde det åpent. Det er også en godkjent lett traktor veg nederst på dette jordet som er påbegynt (Langmannsvegen).*
- 5. Denne opplysningen er ikke oppdatert i forhold til dagens situasjon ettersom den rødlistede kongeørnen det her blir vist til ikke har vært registrert her siden første halvdel av 1990 tallet. Registreringen sier mulig hekkeplass (S.E. Lund, B.R. Hegg). Den antatte hekkeplassen ligger i godt i synet fra Ramsrud og det er ikke observert noen hekking der. Det har vært søkt etter hekkeplasser i hele lia nord for kvanna av Thor Erik Jelstad eventuelt m. f. (Rovfugl gruppa i Naturvernforbundet i Buskerud) men ingen hekkeplass er lokalisert. Hekkeplassene er antatt nord for området hvor kraftverkprosjektet er.*
- 6. (Lok. nr. 2. Sønstegard sørvest) Ettersom denne lokaliteten er lokalt viktig høres dette drastisk ut ettersom biologene beskriver det ut fra nå-situasjonen. Denne barskoglokaliteten er i følge skogbruksplanen på 7,8 mål herav 7,4 produktiv den er i hogstklasse 5A og kan etter skogbruksplanen hogges. Det er da en viss sannsynlighet for at denne blir hogd de nærmeste årene uansett for å følge skogbruksplanen. Følger en skogbruksplanen vil følgelig også denne lokaliteten gå tapt.*
- 7. Denne kommentaren er satt inn i en slik sammenheng i høringsuttalelsen at den kan oppfattes slik at det gjelder hele prosjektområdet. Dette er ikke tilfellet det gjelder bare "Lok. nr. 2. Sønstegard sørvest". Kommentert i punkt ovenfor. Og riktig sitat fra biologisk mangfold rapporten gjeldende Lok. nr. 2. Sønstegard sørvest skal være "Området har ikke spesielt store naturverdier, men skiller seg likevel ut ved å ha kvaliteter knyttet til både fuktig høyproduktiv granskog i bekkeløft, relativt rik lågurtgranskog med potensiale for jordboende sopp, og ganske store mengder død ved (selv om kontinuiteten er dårlig). Dette er det mest kompakte granskogspartiet langs indre deler av Eidsåas kløft."*
- 8. Det kan diskuteres hvilken påvirkning reduksjonen har i løpet av sommermånedene hvor det er ingen eller lite nedbør. I denne perioden vil vannstanden være under minstevannføring og kraftverket vil stå i disse periodene på opptil flere uker. Vil vel si at det er en begrensende faktor som påvirker mer produksjonen og den biologiske aktiviteten. Viser i denne sammenhengen til avrenningskurven i søknaden.*
- 9. Det har sammenheng at i øvre deler av prosjektet har veier tett inntil på begge sider og at arts mangfoldet er begrenset på denne strekningen.*
- 10. Juv i vassdraget er lite synlig og tilgjengelig for allmennheten verken før, under eller etter en eventuell utbygging. I forhold til allmenne interesser bør derfor vannføring som landskapselement (eller redusert vassføring) tillegges lite vekt.*
- 11. Det er minimalt av kalkingen som går ned i Eidsåa ifølge mail fra Terje Nilsen. Det er investert privat både i arbeid og kroner i oppbygging av fiskevann øverst i vassdraget (Store-Tjønna) med både utkjøring av skjellsand og noe gyttegrus samt etablering av bedre gytteforhold.*

Terje Nilsen skriver "De vannene som blir kalket med helikopter er: HOLMVANN, ROSETVANNET, LANGEVANN, ØVRE og NEDRE SPRENGTJØNN, HAUSTTJØNN OG KROSSTJØNN. Vi kjører også ut noe kalk med snøscooter. Det er satt ut sekker med kalkstein i elva som kommer fra Stortjønna og renner ut i Breisethvannet en gang. Det er 4 – 5 år siden. Det er det eneste som har hatt betydning for Eidsåa. Ingen av de vannene som blir kalket med helikopter renner ut i Eidsåa."

Rødlistearter

Refererer til rapporten

Omfang og betydning

Det kan være litt vanskelig å bedømme i hvor stor grad de forskjellige lokalitetene vil bli berørt av en eventuell utbygging. Når det gjelder Lok. nr. 1, **Eidsåis bekkekløft**, så er omfanget regnet å bli relativt lite fordi kvalitetene i bekkekløfta trolig er lite avhengig av den fukten som elva bringer med seg. Sidebekker og fuktsig betyr kanskje noe for verdiene her, men kvalitetene i området er først og fremst knyttet til at det er ei ganske dypt nedskåret bekkekløft, der det er topografien som skaper fuktigheten og stabiliteten. Når det gjelder lok. nr. 2, den gamle granskogen ved Eidsåi, så vil det ikke være mulig å unngå at det meste av denne blir ødelagt ved å plassere kraftstasjonen her. Om mulig hadde det kanskje vært en tanke å flytte stasjonen litt lenger nedover langs elva? Omfanget for lok. nr. 3 og 4 (de to lauvskogslokalitetene) er imidlertid noe vanskeligere å bedømme. Om det er mulig å gå forbi de to lokalitetene på oversiden, så vil selvsagt også det negative omfanget for begge bli ubetydelig. Det mest sannsynlige er likevel at det blir vanskelig å gå utenom hele lok. nr. 4, høgstaudebjørkeskogen, mens lok. nr. 3, ospeholtet trolig kan gå klar. Også for lok. nr. 5, kalkknausen vil negativt omfang og betydning bli ubetydelig. Slik planene nå foreligger, så vil samla omfang måtte vurderes som **middels/stort neg.**, da en lokalitet av middels verdi delvis ville kunne gå tapt (lok. nr. 4), mens så å si hele lok. nr. 2 vil gå tapt. Betydningen av tiltaket blir vurdert som **middels neg.** ut fra verdi og omfang.

Buskerud Fylkeskommune:

1. Utviklingsavdelinga i fylkeskommunen kjenner ikkje til automatisk freda kulturminne i området, men går ut frå at dersom det blir gitt konsesjon skal det gjennomførast arkeologiske registreringar i høve til kulturminnelova §9. Me syner til kulturminnelova sin §§ 8 og 9 om undersøkingsplikta ved planlegging av offentlege og større private tiltak og §10 om at utgifter til særskild gransking må dekkast av tiltakshavar.
2. Det er på bakgrunn av dette viktig med eit skikkelig kartgrunnlag for å vurdere omfang av ymse tiltak.
3. Budsjett for registreringane kan setjast opp når planlagt tiltak er endeleg fastsett. Det beste er om ein er tidleg ute i høve til dette slik at tilhøvet til eventuelle kulturminne ikkje stoppar planprosessen unødig opp. Utviklingsavdelinga i fylkeskommunen ynskjer tilbakemelding på vidare saksgang når dette ligg føre.

Gjuvsgrendi kraftverk (GK):

1. Ok. Vi er heller ikke kjent med at det er potensial for automatisk freda kulturminne, men vil følge opp bestemmelsene i kulturminneloven § 9 etter et eventuelt konsesjonsvedtak.
2. Ok, dette kartgrunnlaget vil vi kunne framskaffe når dette blir aktuelt.

3. *Ok, vil kontakte fylkeskommunen så snart videreføring av prosjektet blir aktuelt.*

EB Nett AS

1. *De nye stasjonene er planlagt med en installert ytelse på 3,5-4,2 MVA i Eidsåa og 3,2 MVA i Gjuvsgrendi. Siden det ved lettlast allerede er overskudd av produksjon i nettet, og de nye stasjonene vil produsere for fullt i lettlast, vil produksjonen som må tas ut over transformatorene i Nore 1 øke med 6-7 MW. Dette vil føre til at en i perioden mai-september vil få overlast på 2-3 MW på transformatorene i Nore 1. Som eier av transformatorene i Nore 1, informerer vi om at hvis omsøkte stasjoner etableres, må en påregne og redusere produksjonen i de periodene av året hvor belastningen overstiger kapasitetsgrensen på transformatorene.*
2. *Det kan imidlertid opplyses om at det er igangsatt en utredning for å vurdere innmatingen til 22 kv. I dette arbeidet inngår også tilknytning av småkraftverk*

Gjuvsgrendi kraftverk (GK):

1. *Det er positivt å høre at det noe ledig kapasitet for prosjektene Gjuvsgrendi og Eidsåa kraftverk pr i dag. Ettersom vi er kjent med at Nore prosjektene innehar reguleringskapasitet som tilsier at disse kan produsere i perioder når tilsiget til elvekraftverkene er lite, og ofte strømprisene relativt høyere, er vi positive til å inngå produksjonstilpassingsavtale for de potensielle 2-3 MW som her kan bli en kapasitetsutfordring.*
2. *Ok, det er positivt å høre at det er satt i gang arbeid for å få utvidet fremtidig nettkapasitet.*

Nore Energi AS

SAMMENDRAG

At Norge trenger ny kraft er gjenspeilet gjennom kraftpris og at rasjoneringsplanene for kommuner og kraftforsyning er beordret funnet fram og oppdatert av myndighetene.

Vi beklager at regelverket for anleggsbidrag legger opp til helt ulike vilkår for tilknytning av kraftverk i utbyggingsområder, avhengig av kapasitet i nettet er oppbrukt eller ikke.

Det er kapasitet i nettet på gitte vilkår og under gitte forutsetninger, herunder om konsesjon gis til Øktodden eller ikke.

Det bør ikke gis anleggskonsesjon, men elektrisk konsesjon løses gjennom områdekonsesjonæren.

Det må tas høyde for anleggsbidrag og tekniske vilkår for anlegget.

Som avbøtende tiltak foreslås vilkår om stetsevarende fritt rør for elektrisk kabel og måling/samband for områdekonsesjonær på Gjuvsgrendi kraftverk og det samme samt en traseendring på kabel til Eidsåa.

Som netteier er det ønskelig å ha et anlegg i nettet som er i stand til å produsere kraft og gi bidrag til kraftnettet også på vinterstid, og det er ønskelig at NVE som konsesjonær medvirker til at det kan skje.

NVE kan bidra til lokal forsyningssikkerhet og beredskap ved å sette krav til mulighet for øydrift av anlegget.

Vi ser positivt på lokal verdiskapning gjennom lokal kraftproduksjon og anbefaler at konsesjon gis på nærmere fastsatte vilkår.

Gjuvsgrendi kraftverk (GK):

Det er positivt å høre Nore energi støtter prosjektene og anbefales at konsesjon gis. Det er også positivt at det er ledig kapasitet for prosjektene Gjuvsgrendi og Eidsåa kraftverk pr i dag gitt visse vilkår. Når det gjelder anleggsbidrag ønsker tiltakshaver å komme tilbake til Nore energi når et positivt konsesjonsvedtak er tildelt for å se nærmere på hva som kan kreves for dette innenfor energilovens bestemmelser ved utbyggingstidspunkt.

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB):

- 1. Det foreligger ingen samlet oversikt og plan for småkraftutbygging i Buskerud. Naturvernforbundet ser at dette faktum bidrar til en bit-for-bit utbygging av både vernede og ikke vernede vassdrag i vårt fylke. Omfanget av småkraftutbygging er stort og uoversiktlig både på landsnivå og fylkesnivå.*
- 2. I de to foreliggende utbyggingsøknadene er sumvirkningen for dette vassdraget ikke tilstrekkelig vurdert. NIB vil også peke på at det er uheldig å gi utbyggingstillatelser innenfor kartfestede naturtyper som er vurdert som viktige (B) og svært viktige (A-områder). Vi viser til Naturbase hos Direktoratet for naturforvaltning, samt til konsesjonssøknadens miljøutredninger. Vi vil understreke at det er påvist en lang rekke rødlistede arter i området. Økologisk sett er en rekke lav og mosearter avhengige av stabilt fuktige livsmiljø.*
- 3. NIB vil hevde at vassdraget ikke må bygges ut når konsesjonssøknaden inneholder en vurdering som tilsier middels til sterkt negativ konsekvens for biologisk mangfold og verneinteresser.*
- 4. NIB ser dessutan med uro på at NVE har dokumentert at småkraftverk ofte drives ulovlig mht minstevannføringer.*
- 5. Naturvernforbundet i Buskerud viser både til vår egen befaring i 2002 og til miljøutredningene for begge kraftverk og vil primært gå mot begge utbygginger. Subsidiært vil vi hevde at regulering av den nedre del av vassdraget (Eidsåa kraftverk) vil være til størst skade og ulempe for naturen av de to planlagte kraftverkene.*
- 6. Avslutningsvis vil vi nevne at det finnes en gammel dam etter tidligere kraftverk i elva nede ved hovedvegen. Alternativt kan utbygging skje ved at fallet fra brua og et stykke nedover utnyttes. Vi viser til konsesjonssøknaden for Eidsåa side 52 (foto). Dette alternativet er imidlertid ikke utredet.*

Gjuvsgrendi kraftverk (GK):

- 1. Dette er en påstand som går igjen i flere av Naturvernforbundet sine uttalelser uten at det har blitt dokumentert. Vi kan informere Naturvernforbundet om at det er svært få potensielle*
- 2. småkraftprosjekt i Buskerud, så noen "bit for bit" utbygginger er ikke mulig å få til. Mye av grunnen til at potensialet er lavt er kommet blant annet som en konsekvens av Trillemark vernet som resulterte i at flere potensielle småkraftprosjekt ble vernet til evig tid.*
- 3. Det er utført flere undersøkelser av biologer med spesialkompetanse i vassdraget. Ingen kan direkte konkludere med at prosjektene som her er omsøkt vil forringe de omtalte naturtypene i stor grad. Flere av disse er også mer "utsatt" som et resultat av skogrydding eller tømmerhogging. Dette er en næring som har eksistert i området i flere generasjoner og det er da verdt å merke seg at det finnes viktige naturtyper som er tilpassingsdyktige i*

forhold til normal ressursutnyttelse. Vi viser også til miljørapporten der det står at undersøkelsen av området viser at fuktkrevende vegetasjon utenfor selve elvefaret får vanntilslipp fra liene.

- 4. Dette er vi sterkt uenige i. Naturvernforbundet må også merke seg at prosjektene vil bidra til Norges forpliktelser til å bygge ut 20 % økt fornybar energi innen 2020.*
- 5. Undersøkelsen som det her vises til er prosjekt som ikke er konsesjonspliktige og der lokale kommuner har hatt en for dårlig oppfølging etter utbyggingene. Både Gjuvsgrendi og Eidså vil bli fulgt opp av NVE i en detaljplanfase og det vil komme krav til å kunne dokumentere minstevassføringslapp til en hver tid for begge prosjektene.*
- 6. Dette er vi sterkt uenige i. Vi mener en befaring av området samt litt "edruelighet" og realisme i forhold til hvilke effekter småkraftverkene vil gi eksisterende naturtyper vil gi et motsatt utgangspunkt enn NIB.*
- 7. Dette prosjektet ble bygd under krigen for datidens bruk. Prosjektet er alt for lite til å kunne være et aktuelt fornybarprosjekt.*

Forum for natur og friluft Buskerud:

- 1. FNF Buskerud vil med dette støtte uttalelsen fra Naturvernforbundet, datert 27. desember 2010, og er derfor mot begge utbygginger*

Gjuvsgrendi kraftverk (GK):

- 1. Dette er ikke overraskende ettersom Naturvernforbundet er en del av FNFB. Vi er sterkt uenig i denne uttalen.*

Avsluttende kommentarer

Nore og Uvdal kommune har gitt positiv innstilling til utbygging av Gjuvsgrendi kraftverk etter omsøkt løsning. Med vekt på god utforming av anlegget, og påfølgende opprydding mener vi fordelene med tiltaket overstiger ulempene, og at byggingen av kraftverket etter omsøkt løsning vil være miljømessig akseptabelt.

Dagens regjering, samt Stortingsflertallet, er opptatt av å redusere skadelige klimautslipp. Som et viktig ledd i å erstatte forurensende kraftproduksjon med fornybar kraft har myndighetene lagt til rette på ulike måter for dette bl.a. utbygging av småkraftverk.

Når det gjelder de samfunnsmessige virkninger vil en eventuell utbygging, som omsøkt, styrke og utvikle eksisterende infrastruktur/næringsgrunnlag i området og i resten av Nore og Uvdal kommune. Det vil også skape mer verdiskaping til regionen gjennom bruk av lokale entreprenører. Det er også viktig å understreke at prosjektet vil som tilleggsnæring til de involverte gårdsbrukene bidra til å opprettholde bosetning og kulturlandskapet i området.

På bakgrunn av dette anbefaler vi NVE å gå inn for konsesjon på Gjuvsgrendi kraftverk – som Nore og Uvdal kommune."

Tilleggsopplysninger

Etter sluttbefaringen mottok NVE et revidert forslag til trasé for adkomstvei til kraftstasjonen. Illustrasjonene er ikke lagt inn i dette notatet, men det er tilgjengelig via offentlig postjournal og på NVEs nettsider.

Etter høringsperioden og sluttbefaringen, mottok NVE fem høringsuttalelser fra elvepadtermiljøet. Dette var fra:

- **Oslo Elvesportklubb**
- **Heidal Idrettslag v/padlegruppa**
- **Notodden Padleklubb, Vinje Padleklubb og Padlegruppa i Bø**
- **NTNUI og Kongsberg Padleklubb**
- **Norges Padleforbund**

Siden uttalelsene og vurderingene i stor grad er sammenfallende har NVE valgt å sammenfatte disse i det følgende:

Padtermiljøet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging av kraftverkene i Eidsåa. Ifølge uttalelsene er Eidsåa beskrevet i elvepadleguider som noe av det flotteste man kan padle. Den er også representert i tre internasjonale padlefilmer. Det er ifølge elvepadlerne to faktorer som i hovedsak gjør Eidsåa unik. Den sleipe og fine karakteren på grunnfjellet skaper en helt utrolig elvepadling, som man ikke finner noe annet sted her til lands. Det andre er den lave vannføringen elva faktisk krever for å kunne padles. Eidsåa er interessant for elvepadlere fra Sørset og ned til Frygnejorden. De første 5,5 km fra Sørset til Åmot regnes som relativt snill karakter som ikke blir benyttet veldig mye til elvepadling. Det nedre strekket fra Åmot til Frygnejorden (1,5 km) blir i høringsuttalelsene omtalt som et verdensklasse strekke. Denne strekningen berøres av Eidsåa kraftverk og det blir nevnt at optimal vannføring for elvepadlerne tilsvarer maksimal slukeevne i kraftverket (3,2 m³/s). I alle uttalelsene blir det nedre strekket løftet frem som det mest verdifulle hvis man må velge. Dersom NVE gir konsesjon ønsker elvepadlerne at man får faste dager i året hvor det slippes vann, eksempelvis i helger under snøsmeltingen på våren, samt regnperioder på høsten.

Gjuvsgrendi Kraftverk AS har kommentert høringsuttalelsene slik:

"Vi er relativt overrasket over at det nå kommer 4 høringsuttalelser fra padlemiljøet, herunder Norges Padleforbund, snart 2 år etter at Norges Padleforbund fikk oversendt søknaden for høring. Høringsfrist for prosjektet var 11.2.2011. Det er også litt spesielt, som vi har fått referert, at det er en person som har organisert at 4 relativt like høringsuttalelser kommer fra det ovennevnte padlemiljøet.

Vi har hatt samtaler med flere av padlegruppene på vei til og fra Gjuvsgrend etter oppstarten av prosjektene, og ettersom Norges Padleforbund har hatt søknaden til høring burde prosjektene være godkjent i padlemiljøet og kommentert under høringsrunden.

Det å sette seg inn i konsesjonssøknadene og hva det innebærer mener vi er et arbeid som tar litt tid, og høringsuttalelsene fra padlemiljøet bærer preg av hastverksarbeid og å være tilnærmet identiske. Dette er skuffende for oss grunneiere som har brukt flere måneder arbeid på utarbeidelse av konsesjonssøknadene.

Veien fra Gjuvsgrend og ned til Norefjord blir kjørt daglig (også i helgene) av oss grunneiere. Vi har derfor relativt god oversikt over hvor mye Eidsåa blir brukt til denne aktiviteten. Etter at prosessen med småkraftprosjektene startet opp i 2004 har vi observert 4-5 grupper i året. Dersom dette utgjør ca halvparten av de som har vært her, vil vi mene at det maksimalt er 8-10 grupper pr år. Vi har hatt samtaler med ca halvparten av de som har blitt observert, og vi har orientert disse om kraftverksplanene. Under disse samtalene har vi fått en forståelse av at kraftverksetablering i Eidsåa ikke er noe stort problem siden vannføringen i naturlig tilstand er varierende og kravene til vannføringen er ulik på de forskjellige strekningene.

Etter samtaler med padlegruppene, som har vært i Eidsåa, har vi blitt fortalt følgende:

- *Veldig avhengig av riktig vannføring for å kunne padle (for mye vann ingen hvileplasser, for lite vann mye stein)*

- Hele strekket fra Sørset ned til gammel kraftstasjon er vanskelig å gjennomføre på samme tidspunkt grunnet at de forskjellige strekkene krever forskjellig vannstand/vannføring.
- Vannføringen i Eidsåa er veldig variabel, vanlig å sende speidere for å se på vannføringen først for å unngå bomtur (ref. Eirik Ølnes, Kongsberg Padleklubb)
- Det er ett mellomstykke med bla Åmotfossen som ikke blir berørt av prosjektene
- Kun 1 av 10 tørr å sette utfor den nederste fossen som er forbundet med høy risiko
- Ingen har padlet hele strekket uten å ha måttet bære kajakken forbi enkelte steder i elven
- De som har padlet lengst opp har startet nedenfor Turrhaug
- Ingen har startet på toppen av Stortjønnbekken og padlet ned til Breiset (ovenfor begge prosjektene)
- (ref.<http://guttakrutt.org>) «Eidsåa har sesong fra midt mai og nesten ut juni, her trengs det ikke mye vann til! Eidsåa er ett godt alternativ hvis elvene rundt Tinnsjøen begynner å tørke ut.»

Vannføringsdata fra konsesjonssøknad til Eidsåa Kraft viser at:

planlagt minstevannføring sommer er på 500 l/s, det tilsvarer ca 40 % av midlere vannføring ved inntaket med restfeltet på 0,04 m³/s.

beregninger basert på vannmålinger mellom 1967-1981 (Økta) viser at det ved ett middels år vil være 46 dager hvor vannmengden er større enn største slukeevne + minstevannføringen.

Gjennomsnittlig var det 52 dager mellom 1967-81 hvor vannmengden er større, og ved et vått år er det oppe i 72 dager.

Strekningen til Gjuvsgrendi Kraftverk

Det finnes gode padledager hvor slukeevnen er vesentlig mindre enn vannføringen i tillegg kommer tillegget fra sideelven Kvanna nedenfor inntaket.

Vi kan ikke se av uttalelsene hvor mange padletimer det er eller hvor mange som faktisk padler i elva. Vi har også lest høringsuttalelser fra padlemiljøet til andre kraftverksprosjekt på Østlandet. Her nevnes ikke Eidsåa som så viktig som det fremkommer i oversendte høringsuttalelser. Vi ber derfor NVE;

Sett i lys av at denne friluftlivaktiviteten forekommer sporadisk i vassdraget mener vi viktigheten med å få etablert småkraftverk bør tillegges betydelig mer vekt. For det videre næringsgrunnlaget i Gjuvsgrendi/Eidsåa mener vi det er avgjørende å få en ny næringsvei som både er fornybar og miljømessig tilpasset.

Vi vil likevel være konstruktive nok til å foreslå at det 4-8 ganger i året blir lagt til rette for padling i vassdraget for at det som vi oppfatter som dagens aktivitetsnivå kan videreføres etter en utbygging. I den sammenhengen foreslår vi at vannføringsdata kan legges ut på nettside til kraftselskapene, og padledager kan avtales. Da kan vi om ønskelig regulere vannføringen til optimalt nivå for padlere som ett avbøtende tiltak ovenfor padlemiljøet. Padledager er tiltak som kraftutbyggere og elvepadlere har hatt stor suksess med i andre land som Canada, USA og New Zealand.(ref Oslo Elvesportsklubb) og slike vilkår kan nedfeldes i en avtale mellom tiltakshaver og padleforbundet om ønskelig.”

NVEs vurdering

NVE omtaler her primært de temaer som har vært tatt opp som sentrale av høringspartene og vært av avgjørende betydning i vår vurdering.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 30,2 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,7 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,7 %, og nedbørfeltet har en breandel på 0 % og en snaufjellandel på 74 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vår- og høstflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 60 og 30 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 45 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,4 m³/s og minste driftsvannføring 0,07 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 45 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 30 l/s resten av året.

Maksimal slukeevne i kraftverket tilsvarer 200 % av middelvannføringen. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 52 dager i et middels vått år (1999). I 92 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 0,46 m³/s ved kraftstasjonen.

I øvre del av nedbørfeltet er det tidligere etablert en mindre overføring. Her er deler av Stortjønnbekken overført ut av nedbørfeltet til Eidsåa og mot Holmevatnet. Dette er ikke omtalt i konsesjonssøknaden for Gjuvsgrendi kraftverk. I søknaden om bygging av Eidsåa kraftverk blir det opplyst at overføringen ble etablert i 1900, og at 20-25 % av det lokale tilsiget overføres. NVE vet ikke hvilken betydning overføringen har for produksjonen i Gjuvsgrendi kraftverk. Vi kan ikke se at søker har tatt høyde for overføringen i det hydrologiske grunnlaget og i produksjonsberegningene som er presentert i søknaden. Det er etter NVEs vurdering sannsynlig at tilsiget til kraftverket er mindre enn det som fremkommer av søknaden.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er normalt høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Gjuvsgrendi kraftverk til 7,5 GWh fordelt på 5,5 GWh sommerproduksjon og 2,0 GWh vinterproduksjon. I kostnadsoverslaget er utbyggingskostnadene satt til 27,1 mill. kr med kostnadsnivå 2007. Spesifikk utbyggingspris blir dermed 3,6 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har beregnet ca. 5 % høyere utbyggingskostnader for Gjuvsgrendi kraftverk ved hjelp av NVEs kostnadsgrunnlag for små vannkraftanlegg (2010). NVEs kostnadsgrunnlag har en usikkerhet på +/- 20 %. Det vil være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Naturmangfold

Buskerud fremstår ifølge Blindheim *et. al.* (2010)¹ som et av de viktigste bekkekløftfylkene i Norge, både mht. antall kløfter, variasjonsbredde, utforminger og biologiske verdier knyttet til naturtypen. I rapporten blir det fremhevet at den største konsentrasjonen av velutviklede og verdifulle bekkekløfter finnes i deler av Numedal og Hallingdal, midtfylket, og sør for Tyrifjorden. I oppsummeringen av bekkekløftprosjektet (Evju *et. al.* 2011)² er det oppgitt at flest rødlistearter totalt og flest rødlistearter i gjennomsnitt per område er påvist i Oppland og Buskerud.

En bekkekløft er en V-dal eller et gjel som går ned i fast fjell. Utformingen og størrelse kan variere betraktelig, men ofte renner det en bekk eller elv gjennom den. Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter, og forvaltningen skal være spesielt oppmerksom på den rødlistede naturtypen kontinentale skogsbekkekløfter. Norges ansvar for denne naturtypen er fremhevet i både OEDs retningslinjer, og i klageavgjørelser fra OED av 11.02.2014 om Søre Bjøråa kraftverk og 17.02.2012 om bygging av Islandsmoen kraftverk. Grunnen til at Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på bekkekløfter er at dette er leveområde for en rekke spesialiserte arter av planter, sopp og dyr. Trange daler og gjel har lite direkte solinnstråling, og miljøet blir mer fuktig enn i området rundt. Elva vil være viktig for fuktigheten i kløfta, spesielt i områder hvor elva går i fosser eller stryk hvor vann vil sprute over vegetasjonen i kantsonen.

I perioden 2007 til 2010 ble det gjennomført undersøkelser av 625 bekkekløfter i 14 fylker på oppdrag for Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Disse ble gitt karakter fra 0 (uten registrerte naturverdier) til 6 (nasjonalt verdifulle og svært viktige). Innenfor disse områdene ble kjerneområder/naturtypelokaliteter skilt ut og verdisatt etter en tredelt skala: nasjonal (A), regional (B) og lokal verdi (C). I denne undersøkelsen ble de antatt viktigste bekkekløftene i hvert fylke valgt ut for undersøkelser og antallet varierer fra fylke til fylke.

Arter og naturtyper som er knyttet til vassdragsmiljøet skal ivaretas slik at økologiske prosesser opprettholdes og arter kan forekomme i levedyktige bestander. Norsk rødliste for arter 2010 og Norsk rødliste for naturtyper 2011 er en oversikt over arter og naturtyper som er spesielt hensynskrevende. Graden av truethet er vurdert på en sjudelt skala fra regionalt utdødd/forsvunnet (RE), kritisk truet (CR), sterkt truet (EN), sårbar (VU), nær truet (NT), datamangel (DD) til livskraftig (LC). I områder som inneholder arter som er vurdert som hensynskrevende eller som er potensielle leveområder for slike arter må forvaltningen være aktsom. NVE skal vurdere om tiltak i vassdrag er akseptabel gitt samfunnsnyttene av tiltaket.

Terrestrisk miljø

Miljørapporten som følger konsesjonssøknaden referer til egne feltundersøkelser i 2007 og til undersøkelsene i regi av bekkekløftprosjektet fra 2009. Vurderingene som er gjort i miljørapporten og bekkekløftprosjektet³ er i stor grad sammenfallende, men bekkekløftprosjektet er naturlig nok noe mer oppdatert pga. et større datamateriale og nye feltundersøkelser. NVE vil i det følgende bruke rapporten

¹ Blindheim, T., Gaarder, G., Hofton, T. H., Klepsland, J. T og Reiso, S. 2010. Naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Buskerud, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder og Møre og Romsdal 2008. Biofokus-rapport 2009-28. 91 s.

² Evju, M. (red.), Hofton, T. H., Gaarder, G., Ihlen, P. G., Bendiksen, E., Blindheim, T. & Blumentrath, S. 2011. Naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Norge. Sammenstilling av registreringene 2007–2010. – NINA Rapport 738. 231 s.

³ Klepsland J. T. og Hofton T. H. 2010. Naturverdier for lokalitet Eidsåi, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2009. RaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning

fra bekkekløftprosjektet og supplere med informasjon fra konsesjonssøknaden og miljørapporten der det anses som nødvendig.

I rapporten fra bekkekløftprosjektet omtales Eidsåa med sidevassdrag som et ganske stort kløftesystem med varierte naturkvaliteter. Storavgrensningen av kløfta har fått verdi 4 (regional/nasjonal verdi) og strekker seg fra Baksmett lengst opp i vassdraget til der fylkesveien krysser vassdraget. Det betyr at både Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk vil berøre dette kløftesystemet. Innenfor storavgrensningen er det videre avgrenset 8 naturtyper. Én av disse har fått A-verdi (nasjonal verdi), seks naturtyper har fått B-verdi (regional verdi) og én lokalitet har fått C-verdi (lokal verdi). I bekkekløftprosjektet er verdisettingen av storlokaliteten begrunnet på følgende måte:

"Eidsåi med sidevassdrag utgjør et ganske stort kløftesystem med varierte naturkvaliteter. Avgrensningen er nesten uten nyere inngrep av spesielt negativ betydning, men er betydelig preget av tidligere harde uthogster. Vassdraget er ikke regulert, noe som er positivt i samlet verdivurdering, spesielt fordi det er dokumentert ganske stor naturverdier tilknyttet luftfuktig bekkekløftmiljø og fosserøyksoner. Storavgrensningen scorer relativt lavt på gammelskogskriterier grunnet generelt lav frekvens av kontinuitetselement. Området scorer noe høyere på variasjon, arrondering, størrelse og urørthet. Grunnet forekomst av flere regionalt sjeldne lavararter, spesielt tilknyttet fosserøyksonen i kjerneområdet "Eidsåi, nedre (fossen)", er også artsriteriet gitt moderat høy verdi. I alt er 14 rødlistearter påvist. Flere av disse (fossenever, dvergfiltilav/fossefiltilav, huldrestry, hodeskoddelav) er regionalt til nasjonalt sjeldne "bekkekløftspesialister". Forekomst av forholdsvis velutviklet fosserøykmiljø gjør at storlokaliteten vurderes å ha regional til nasjonal naturverdi, tilsvarende 4 poeng."

Gjuvsgrendi kraftverk berører øvre del av det store bekkekløftsystemet. I influensområdet til kraftverket er det avgrenset fire naturtyper. Elvestrekningen mellom Åmot i øst og Mågesetsæter er definert som naturtypen Bekkekløft og bergvegg med B-verdi. Bekkekløfta omtales som ganske stor med tilhørende gammelskogsmiljø og lite berørt av inngrep i nyere tid. Innenfor naturtypen er følgende rødlistearter registrert: kort trollskjegg (NT), spikeskjegg (NT), olivenfiltilav (VU) og hodeskoddelav (VU). I miljørapporten som er vedlagt konsesjonssøknaden var denne naturtypen noe mindre i utstrekning. Her omtales også funn av furuplett (NT) og sparsomt med gubbeskjegg (NT). Rapporten fra bekkekløftprosjektet anbefaler følgende skjøtsel og hensyn til naturtypen:

"Naturverdiene er knyttet til egenskaper ved gammelskogen og bekkekløftmiljøet. Lokaliteten bør derfor avsettes til fri utvikling uten inngrep. Vannføringen bør ikke reduseres til under minstevannføring."

Miljørapporten vurderer det samla omfang av kraftverksprosjektet til middels til stort negativt. Den samlede betydningen vurderes som middels negativ.

Nore og Uvdal kommune er positive til utbygging, men de mener det må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene som er knyttet til det biologiske mangfoldet. I tillegg må de avbøtende tiltakene som nevnes i søknaden følges opp videre i prosessen. Fylkesmannen i Buskerud (FM) anbefaler at det ikke gis konsesjon til bygging av Gjuvsgrendi kraftverk. FM mener tiltaket vil ha noe over middels negativ effekt på biologisk mangfold. Det gjelder blant annet flere rødlistearter. I tillegg legger FM vekt på Eidsåas verdi som et intakt vassdrag med gradient fra dalbunnen til fjellet. Siden store deler av vassdraget i kommunen er utbygd, mener FM at det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse. Buskerud fylkeskommune opplyser som vannregionmyndighet at miljøtilstanden i Eidsåa er klassifisert til moderat økologisk tilstand og at vassdraget ikke er en modifisert vannforekomst. Fylkeskommunen har ifølge uttalelsen en klar forventning til at den økologiske og kjemiske tilstanden i Eidsåa ikke blir dårligere ved tiltaket.

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) og Forum for natur og friluftsliv i Buskerud (FNF) er imot prosjektet og de uttaler at det er uheldig å gi tillatelse til utbygging innenfor kartfestede naturtyper som er viktig og svært viktige. De understreker at det er påvist en rekke rødlistede arter og skriver at rekke lav og mosearter er avhengige av stabilt fuktig livsmiljø. NIB mener vassdraget ikke må bygges ut når konsesjonssøknaden inneholder en vurdering som tilsier middels til sterkt negativ konsekvens for biologisk mangfold og verneinteresser.

I søkers kommentarer til høringsuttalelsene legges det vekt på at tiltakshaver har planlagt prosjektet i detalj ut i fra de kvalitetene som ligger i vassdraget. Tiltakshaver mener de avbøtende tiltakene det er lagt opp til er i samsvar med de påviste naturkvalitetene som ligger der. Søker skriver at naturtypen Gammel lauvskog – Gammel ospenholt går klar av tiltaket. Videre skriver søker at naturtypen Gammel barskog, som ligger i området ved kraftstasjonstomta, er av lokal verdi. Ifølge søker er gammelskogen i hogstklasse 5A og at det er sannsynlig at denne blir hogd de nærmeste årene for å følge skogsbruksplanen. Søker skriver videre at ingen av de biologiske undersøkelsene som har vært utført i vassdraget direkte kan konkludere med at prosjektene som her er omsøkt vil forringe de omtalte naturtypene i stor grad. Flere av naturtypene er ifølge søker ”mer” utsatt som et resultat av skogrydding eller tømmerhogging. Det vises også til miljørapporten der det står at undersøkelsen av området viser at fuktkrevende vegetasjon utenfor selve elvefaret får vanntilsig fra liene.

De to planlagte kraftverkene berører et relativt stort bekkekløftsystem av regional til nasjonal verdi. NVE mener derfor at virkningene av prosjektene på naturmiljøet må sees i sammenheng. På generelt grunnlag mener NVE at fordelene skal være store for at det kan gis konsesjon til utbygging i bekkekløfter med regional til nasjonal verdi. Dette skyldes at Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter og naturtypen er under et høyt utbyggingspress. Vi mener derfor at terskelen for å tillate utbygging av nye småkraftverk som reduserer naturverdiene skal være høy. Verdiene som er knyttet til kløftesystemet i Eidsåa er bl.a. knyttet til høyt fravær av nyere inngrep av spesielt negativ betydning. Tidligere hard uthogst trekker imidlertid ned. Det blir særlig fremhevet at vassdraget er uregulert, og at dette er positivt siden det er ganske store naturverdier tilknyttet luftfuktig bekkekløftmiljø og fosserøysoner. NVE vurderer det slik at en utbygging av omsøkte prosjekter vil føre til redusert verdi på bekkekløftsystemet. Dette skyldes både at vannføringen reduseres kraftig på utbyggingsstrekningene og at man får stedvis store fysiske inngrep i bekkekløfta og i avgrensede naturtyper. I vurderingen av konsesjonsspørsmålet legger vi derfor stor vekt på bekkekløftsystemet i Eidsåa som helhet, og ikke kun de enkelte naturtyper og arter som er registrert der. Området må ses på som et dynamisk miljø hvor de høye verdiene også er knyttet til den store variasjonen i livsmiljøet, forekomsten av død ved og skog i forskjellige utviklingsstadier.

Innenfor planområdet til kraftverket er det avgrenset fire naturtyper som berøres av omsøkte utbygging. Inntaket til kraftverket vil plasseres et godt stykke oppstrøms bekkekløftsystemet og vil således ikke ha fysiske konsekvenser for bekkekløfta. Rørgaten skal etter planen graves ned i eksisterende private vei. Ved Ramsrud kan rørgaten komme i konflikt med naturtypen gammel lauvskog – gammel ospenholt av regional verdi og naturtypen bjørkeskog med høgstauder av lokal verdi. Sistnevnte naturtype omtales som gråor-heggeskog i rapporten fra bekkekløftprosjektet. I ospenholtet er det funnet enkelte rødlistearter. Naturtypene kan ifølge miljørapporten gå delvis tapt pga. etablering av vannveien. Søker skriver i deres kommentarer at ospenholtet går klar av tiltaket. NVE har ikke mottatt kart som dokumenterer dette. Dersom det blir gitt konsesjon kan det imidlertid settes vilkår om at disse naturtypene ikke skal berøres negativt av prosjektet, og at dette må dokumenteres gjennom godkjenning av detaljplanen.

Kraftstasjonen plasseres nede i bekkekløfta i et område med den avgrensede naturtypen gammel barskog. Befaringen viste at etablering av rørgate og adkomstvei til stasjonen vil være krevende da

terrenget er bratt. I tillegg kan man forvente store inngrep lokalt for å sikre en hensiktsmessig og flomsikker plassering av kraftstasjonen og kraftverksutløp. Søker understreker at naturtypen er av lokal verdi i deres kommentarer. NVE kan ikke se at dette er korrekt. Både miljørapporten og bekkekløftprosjektet har gitt naturtypen B-verdi som tilsvarer regional verdi. NVE forholder seg til dette i den videre vurderingen av saken. NVE er av den oppfatning at naturtypen vil utgå ved en ev. utbygging. Man kan heller ikke utelukke at rødlisteartene rosenkjuke og sprikeskjegg (begge NT) blir skadelidende som følge av tiltaket.

NVE kan ikke støtte søkers påstand om at ingen av de biologiske undersøkelsene kan konkludere med at prosjektene vil forringe de omtalte naturtypene i stor grad. Det er dokumentert at redusert vannføring har en negativ effekt på bekkekløfter. Dette fremkommer blant annet av DN-Håndbok 13 (Miljødirektoratet) hvor truslene mot naturtypen bekkekløft oppgis til å være knyttet til inngrep som endrer lys- og fuktighetsforhold. Også bekkekløftprosjektet (NINA Rapport 738, okt. 2011) beskriver vannkraftutbygging som en trussel mot naturtypen. Vi viser for øvrig til OEDs klageavgjørelser av 17.02.2012 om Islandsmoen kraftverk og 11.02.2014 om Søre Bjøra kraftverk, der forholdet mellom vannføring og naturtypen bekkekløfter trekkes fram. NVE mener dette momentet har stor betydning for konsesjonsspørsmålet.

OED gir føringer for hvilke avveininger som skal gjøres i sine ”retningslinjer for små vannkraftverk” (2007) ved følgende:

”Tiltak som kommer i konflikt med arter som er ”kritisk truet” eller ”sterkt truet”, eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for, eller vil vanskeliggjøre nasjonal oppfyllelse av internasjonale avtaler kan ikke påregne å få konsesjon.”

NVE mener at bekkekløftsystemets artsmangfold og økologiske prosesser vil bli påvirket av en fraføring av vann og av fysiske inngrep. Tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for og for flere rødlistede arter. En utbygging av Gjuvsgrendi kraftverk vil derfor være i strid med OEDs retningslinjer.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Gjuvsgrendi kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, bekkekløftprosjektet, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. FM uttaler at miljøfaglige utredningen anses samlet å tilfredsstillende naturmangfoldlovens krav i forhold til best mulig kunnskapsgrunnlag før beslutning tas. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Gjuvsgrendi kraftverk finnes naturtypene bekkekløft og bergvegg (verdi B), gammel barskog (verdi B), gammel lauvskog (verdi B), bjørkeskog med høgstauder (verdi C). I tillegg er følgende rødlistearter registrert: kort trollskjegg (NT), sprikeskjegg (NT), olivenfjelllav (VU), hoddesskodelav (VU), bergfingersopp (NT) og rosenkjuke (NT). En eventuell utbygging av Gjuvsgrendi vil etter NVEs mening være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

NVE har også sett dette i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Søknaden om Gjuvsgrendi kraftverk er behandlet samtidig med Eidsåa kraftverk som er omsøkt lenger opp i vassdraget. NVE har valgt å legge den samlede verdien av bekkekløfta til grunn ved vurdering av virkningene av de to omsøkte kraftverkene. NVE har også vurdert verdien av bekkekløfta i Eidsåa opp mot øvrige bekkekløftsystemer i kommunen og fylket. I bekkekløftprosjektet ble de antatt viktigste bekkekløftene i hvert fylke valgt ut for undersøkelser og antallet varierer fra fylke til fylke. I Buskerud er det registrert 92 lokaliteter i bekkekløftprosjektet. Av disse er 3 lokaliteter gitt verdi 6, 7 lokaliteter er gitt verdi 5 og 18 lokaliteter er gitt verdi 4. De resterende 64 har lavere verdi. NVE vurderer kløftene med verdi 4-6 til å være av høy verdi. Av de registrerte bekkekløftene i Buskerud ligger 11 lokaliteter i Nore og Uvdal kommune. Av disse har 1 fått verdi 6, 5 har fått verdi 4 og de resterende har fått lavere verdi. Området rundt Eidsåa/Numedalen blir fremhevet som et område med særlig stor konsentrasjon av velutviklede og verdifulle bekkekløfter. Av de verdifulle bekkekløftene i Nore og Uvdal (verdi 4-6) er det kun Eidsåa og Osli som ikke er påvirket av vassdragsregulering. Vannføringen i Eidsåa er imidlertid ikke helt upåvirket siden en liten del av nedbørfeltet er overført mot Holmevatnet og Veasvassåi i Uvdal. De øvrige verdifulle bekkekløftene har fått redusert vannføringen som følge av regulering. Ifølge flere av rapportene fra bekkekløftprosjektet har vassdragsregulering ført til negative konsekvenser for naturmangfoldet i bekkekløftene. NVE mener presset på naturtypen er særlig stort og at en bygging av Gjuvsgrendi kraftverk således vil komme i konflikt med naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning.

FM uttaler at den miljøfaglige utredningen anses samlet å tilfredsstille naturmangfoldlovens krav i forhold til best mulig kunnskapsgrunnlag før beslutning. Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap

Eidsåa renner relativt åpent i landskapet fra inntaket og et stykke ned på utbyggingsstrekningen. Elva renner i strie stryk over fjell og grovt substrat. Det er ingen spesielle fosser på dette partiet. Fra Mågesetsæter skjærer Eidsåa seg ned i terrenget og vassdraget har dannet et markert bekkekløftlandskap med tung topografi og store høydeforskjeller. Elva renner for det meste i stryk, men med innslag av mindre fosser og noen flatere parti der elva renner roligere. Substratet består hovedsakelig av stor stein. Vassdraget er naturlig nok et lite dominerende element så fremt man ikke tar seg ned i bekkekløfta og oppsøker vassdraget. En utbygging med slipp av omsøkt minstevannføring vil etter vurderinger gjort i konsesjonssøknaden gi liten til middels negativ konsekvens for landskapet.

FM skriver at Eidsåa har verdi som et intakt vassdrag med gradient fra dalbunnen til fjellet. Videre er store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse. Naturvernforbundet i Buskerud skriver med støtte fra FNF i Buskerud at landskapsverdien er klart til stede ved bratte elvejuv, fosser og flotte og til dels dype holer og kulper i den nedre del av elva. I søkers kommentar blir det understreket at store deler av kommunen, deriblant mindre vassdrag, ligger inne i verneplaner som ikke vil tillate tilsvarende ressursutnyttelse for prosjekt som her blir omsøkt. Søker mener også at juv i vassdraget er lite synlig og tilgjengelig for allmennheten verken før, under og etter en eventuell utbygging. Ifølge søker bør derfor vannføringen som landskapselement tillegges lite vekt.

Etter NVEs vurdering har ikke berørt elvestrekning landskapsverdier som i seg selv er avgjørende for om konsesjon kan gis eller ikke. For brukere som oppsøker vassdraget vil den reduserte vannføringen oppleves som negativt. Det er imidlertid et fåtall av mennesker som bruker vassdraget til rekreasjon. Med unntak av øvre del er elva lite synlig og vanskelig tilgjengelig. Omsøkt minstevannføring vil i liten grad kunne kompensere for de landskapsmessige virkningene. NVE forstår videre FM's argument om at Eidsåa har en verdi som et intakt vassdrag med gradient fra dalbunnen til fjellet. Samlet sett mener vi likevel at landskaps- og opplevelsesverdiene som er knyttet til berørt elvestrekning ikke er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet, men at verdiene skal inkluderes i en helhetsvurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket.

Ifølge konsesjonssøknaden vil etablering av rørgaten føre til noe opprusting og utvidelse av eksisterende privat vei. NVE mener de anleggstekniske utfordringene som er knyttet til etableringen av vannveien er underkommunisert i søknaden. NVEs sluttbefaring viste at eksisterende vei er anlagt i svært sidebratt terreng på lengre strekninger. Vår erfaring er at rørgatetraseen ofte er mellom 20-25 meter brede i en anleggsperiode, men at de kan smales inn på enkelte partier. For Gjuvsgrendi kraftverk vil det bety store inngrep langs veien. Det er også stor fare for at masser forsvinner utenfor veien og legger seg i terrenget ned mot Eidsåa. Det vil være krevende å hente opp disse massene i etterkant for å rette opp eventuelle skader. På sluttbefaringen registrerte NVE også et noe lengre parti der rørgatetraseen syntes å ha motfall. Etter det NVE forsto måtte rørgaten graves dypt ned i terrenget på denne strekningen. Dette kan igjen gi store anleggstekniske utfordringer. De tekniske utfordringene og landskapsmessige virkningene som følge av etablering av rørgaten er vesentlig moment i NVE helhetsvurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket.

Elvepadling

Eidsåas verdi for elvepadlere var ikke omtalt i konsesjonssøknaden eller miljørapporten. NVE fikk imidlertid fem uttalelser høsten 2012 fra elvepadlermiljøet der vassdraget blir omtalt som noe av det flotteste man kan padle. Det vises bl.a. til at vassdraget er representert i tre internasjonale padlefilmer, samt magasiner og på nettsider. Strekningen fra Sørset, der inntaket til Gjuvsgrendi kraftverk er planlagt, og ned til utløpet i Frygnejorden omtales som interessant for elvepadlere. NVE forstår uttalelsene slik at det øvre partiet fra Sørset til Åmot (5,5 km) benyttes vesentlig mindre enn strekket fra Åmot til Frygnejorden (1,5 km). Den øvre del graderes som grad III-IV (vanskelig – meget vanskelig), mens nedre del graderes til V (ekstremt vanskelig) ifølge guttakrutt.org. Oslo Elvesportklubb skriver at det er 8 enkeltstående fosser av ulik høyde i Eidsåa. Det er imidlertid uklart for NVE hvilken vannføring som er optimal for padling. Det blir nevnt at Eidsåa kan padles på svært lave vannføringer, mens det også nevnes at planlagt slukeevne i Eidsåa kraftverk ($3,2 \text{ m}^3/\text{s}$) er den optimale vannføringen. I beskrivelsen på nettsiden guttakrutt.org blir $3,5 - 6 \text{ m}^3/\text{s}$ beskrevet som den optimale vannføringen. Padlemiljøet er imot utbygging av kraftverk i Eidsåa. Dersom de må velge vil Eidsåa kraftverk gi de klart største negative konsekvensene for elvepadlerne. Dersom NVE likevel gir konsesjon ønsker elvepadlerne at man får faste dager i året hvor det slippes vann eksempelvis i helger under snøsmeltingen på våren, samt regnperioder på høsten.

Søker påpeker i deres kommentarer til uttalelsene at padlemiljøet ikke har synliggjort hvor mye vassdraget benyttes og av hvor mange som faktisk padler elva. Ut fra egne observasjoner antar søker at vassdraget benyttes av maksimalt 8-10 grupper per år. Det vises også til andre uttalelser fra padlemiljøet der Eidsåa ikke løftes fram som så viktig som i de innkomne uttalelsene. Ut fra dette mener søker at viktigheten med å etablere småkraftverk bør tillegges betydelig mer vekt sammenlignet med friluftaktiviteten i vassdraget. Søker foreslår likevel at det legges til rette for padling i Eidsåa 4-8 ganger i året slik at dagens aktivitetsnivå kan videreføres etter en utbygging. Søker foreslår at vilkår om padledager kan nedfelles i en avtale mellom tiltakshaver og padleforbundet dersom det er ønskelig.

En utbygging av Gjuvsgrendi kraftverk som omsøkt uten ytterligere avbøtende tiltak vil føre til negative konsekvenser for padleinteressene. Søker kommenterer at de som har padlet lengst opp har startet nedenfor Turrhaug, som etter det NVE kan se ligger anslagsvis 300 meter nedstrøms inntaksplasseringen. NVE forstår uttalelsene fra padlemiljøet slik at strekningen som berøres av Eidsåa kraftverk har større verdi for padlemiljøet enn strekningen som berøres av Gjuvsgrendi kraftverk. NVE legger dette til grunn i den samlede vurderingen av tiltaket. Søkers forslag om 4-8 padledager i løpet av året vil kunne redusere de negative konsekvensene i noen grad. Vi mener likevel padleinteressene blir negativt berørt av prosjektet da tilgjengeligheten blir redusert. Vi mener dette momentet er av betydning ved vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Gjuvsgrendi kraftverk vil gi 7,5 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normal for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Gjuvsgrendi kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Høringspartene er delt i synet på om det gis konsesjon til omsøkte prosjekt. Nore og Uvdal kommune er positive til tiltaket under gitte forutsetninger der det bl.a. må settes krav til avbøtende tiltak som ivaretar de store verdiene knyttet til biologisk mangfold. Fylkesmannen anbefaler at konsesjonssøknaden avslås. Dette begrunnes med at inngrepet vil føre til over middels negativ effekt på biologisk mangfold, deriblant flere rødlistearter. Det blir også påpekt at store deler av vassdragene i kommunen allerede utbygd til kraftproduksjon, og FM mener derfor det er viktig at noen av sidevassdragene blir bevart som områder for naturopplevelse. Fylkeskommunen kjenner ikke til automatisk fredede kulturminner i området, men dersom det blir gitt konsesjon regner fylkeskommunen med at det skal gjennomføres arkeologiske registreringer iht. kulturminneloven § 9. Videre forutsetter fylkeskommunen at tiltaket vurderes etter vannforskriftens § 12. Nore Energi AS og EB Nett AS har enkelte kommentarer knyttet til deres ansvarsområder. Naturvernforbundet i Buskerud og FNF Buskerud uttaler seg til både Eidsåa og Gjuvsgrendi kraftverk og går imot at det skal gis konsesjon til begge kraftverkene. De mener vassdraget ikke må bygges ut da prosjektet berører naturtyper som er vurdert som viktig og svært viktige, og at det er påvist en rekke fuktighetskrevenne rødlistearter av lav og moser på berørt elvestrekning. Av de to kraftverkene mener Naturvernforbundet og FNF at Eidsåa kraftverk vil være til størst skade og ulempe for naturen. Elvepadlemiljøet anbefaler at det ikke gis konsesjon til utbygging av kraftverkene i Eidsåa. Ifølge uttalelsene er Eidsåa beskrevet i elvepadleguider som noe av det flotteste man kan padle.

De sentrale problemstillingene i denne saken er etter NVEs vurdering knyttet til hensynet til naturmangfoldet i Eidsåa. NVE legger avgjørende vekt på virkningene av kraftverket på et bekkekløftmiljø som har regional til nasjonal verdi (verdi 4). NVE vurderer bekkekløfter med verdi 4-6 til å være av høy verdi. NVE mener at bekkekløftsystemets artsmangfold og økologiske prosesser vil bli påvirket av en fraføring av vann. Innenfor bekkekløftmiljøet på utbyggingsstrekningen er det avgrenset fire naturtyper. Naturtypen gammel lauvskog (regional verdi) og naturtypen bjørkeskog med høgstauder (lokal verdi) kan slik vi ser det ivaretas gjennom vilkår i en ev. konsesjon. Prosjektet vil imidlertid få negative konsekvenser for naturtypen bekkekløft og bergvegg og naturtypen gammel barskog (begge regional verdi) som følge av hhv. kraftig redusert vannføring og fysiske inngrep. Innenfor naturtypene er det registrert rødlistearter som kan bli negativt berørt av prosjektet. Tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper som Norge har et internasjonalt ansvar for og for flere

rødlistede arter. En utbygging av Gjuvsgrendi kraftverk vil derfor være i strid med OEDs retningslinjer. Etter NVEs oppfatning vil tiltaket også være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter og økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Eidsåa er attraktiv for elvepadlere og en utbygging uten ytterligere avbøtende tiltak vil føre til negative konsekvenser for padleinteressene. NVE forstår uttalelsene fra padlemiljøet slik at strekningen som berøres av Eidsåa kraftverk har større verdi for padlemiljøet enn strekningen som berøres av Gjuvsgrendi kraftverk. NVE legger dette til grunn i den samlede vurderingen av tiltaket.

Etablering av rørgaten vil etter NVEs vurdering være anleggsteknisk krevende da terrenget er svært sidebratt på lengre strekninger. Dette kan få negative konsekvenser for landskapet ved at veien blir langt bredere enn det som er skissert og at masser forsvinner utenfor veien og legger seg i terrenget ned mot Eidsåa. Det vil være krevende å hente opp disse massene i etterkant for å rette opp eventuelle skader. De tekniske utfordringene og landskapsmessige virkningene som følge av etablering av rørgaten er vesentlig moment i NVE helhetsvurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket.

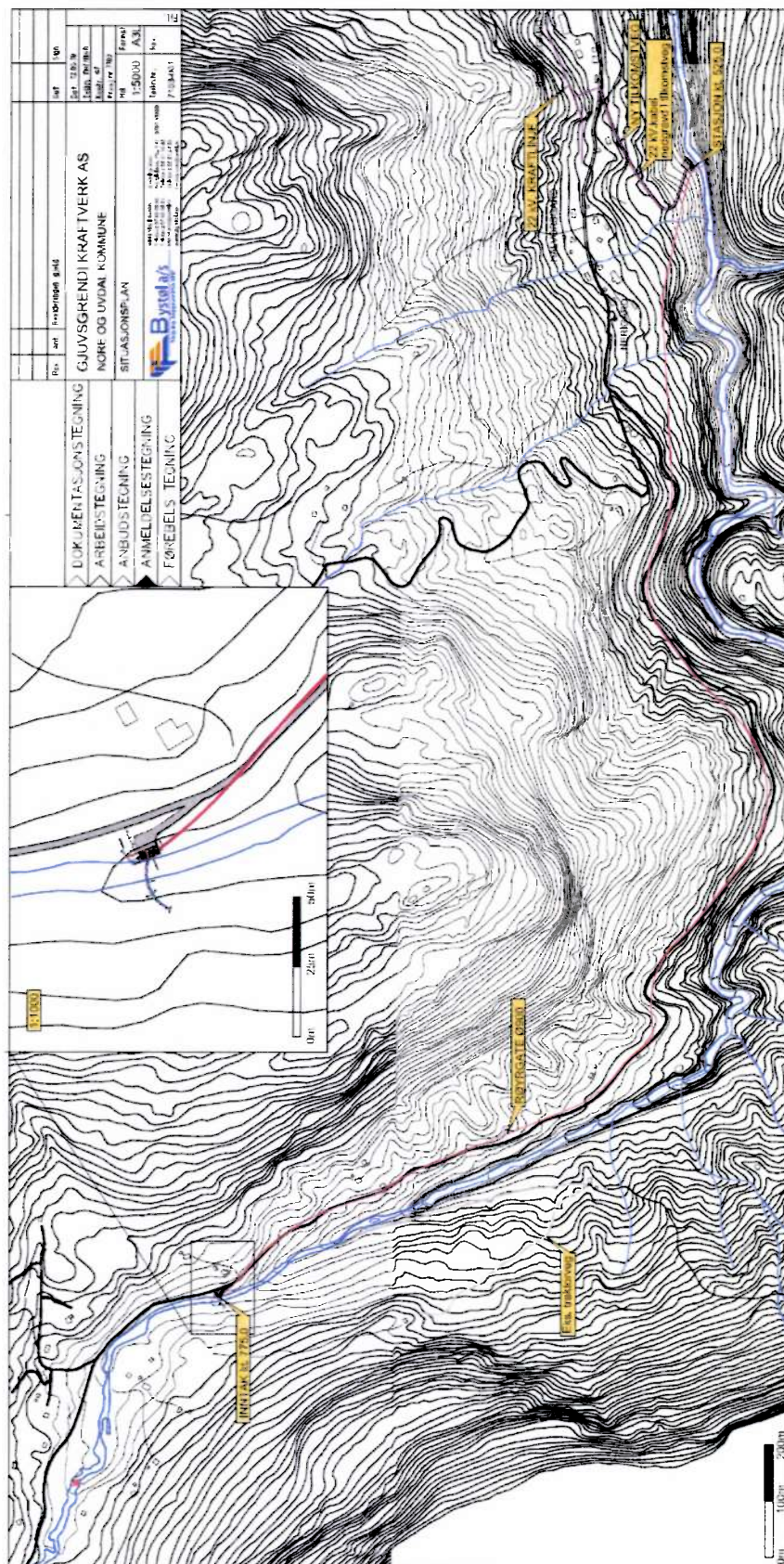
NVE mener at de negative konsekvensene for bekkekløftsystemet av regional til nasjonal verdi og de anleggstekniske utfordringene som er forbundet med etablering av rørgaten er nok til å avgjøre konsesjonsspørsmålet, og at produksjonen i kraftverket ikke står i forhold til de negative virkningene.

NVEs konklusjon

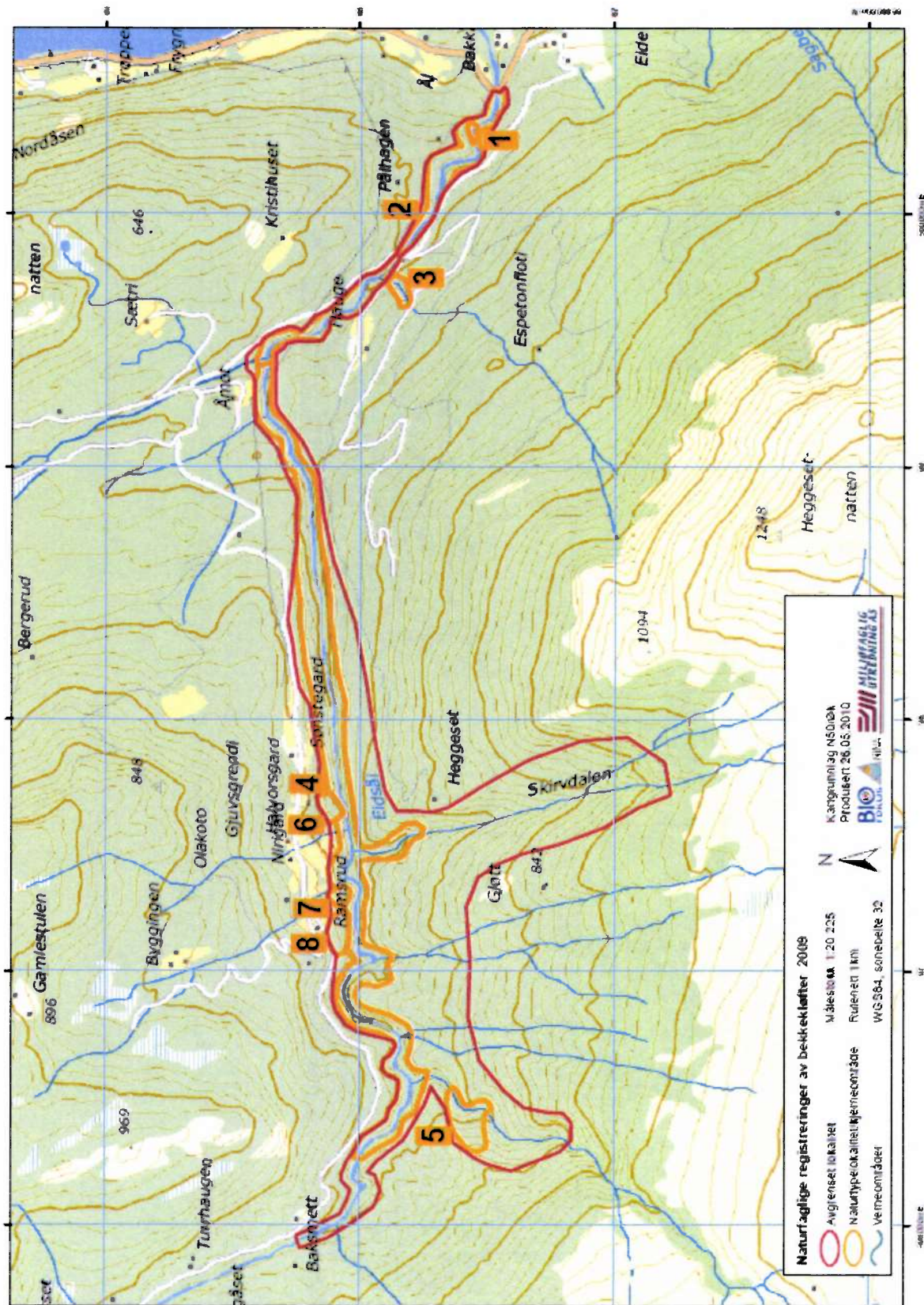
Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Gjuvsgrendi kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår søknaden fra Gjuvsgrendi Kraftverk AS om tillatelse til bygging av Gjuvsgrendi kraftverk.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Detaljkart fra konsesjonssøknaden

Kart som viser bekkeklofta og naturtypene i Eidsåa. Kartet er hentet fra Klepsland og Hofton (2010)⁴

⁴ Klepsland J. T. og Hofton T. H. 2010. Naturverdier for lokalitet Eidsåa, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkeklofter 2009. RaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning